

การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายเรื่องสิทธารถะ ฉบับภาษาไทย
ของฉุน ประภาวิวัฒน์¹
An Analytical Study of Siddharatha in Thai Version
Translated by Chun Prapawiwat

กาญจนา ตันโพธิ์

Kanchana tonpo

สาขาวิชาศิลปวิทยาศาสตร์ สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้

Liberal Arts, Innovative Learning Center

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายเรื่องสิทธารถะ ฉบับภาษาไทย ของฉุน ประภาวิวัฒน์ พบว่านวนิยายเรื่องนี้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญาและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้กลวิธีการสร้างและจัดวางโครงเรื่องที่ลุ่มลึกและแยบคาย ซึ่งมีการจัดวางโครงเรื่อง แบ่งเป็น 2 ภาค ภาคแรกมี 4 บท แฝงหลักธรรมที่เปรียบได้กับหลักอริยสัจ 4 และภาคที่ 2 มี 8 บท แฝงหลักธรรมที่เปรียบได้กับหลักอริยมรรค 8 และในด้านการใช้ภาษาแปลของ ฉุน ประภาวิวัฒน์ พบการใช้ภาษาสุภาพ การใช้คำโบราณ การซ้อนคำ การซ้ำคำ การใช้คำที่มีจังหวะและสัมผัสคล้องจอง การใช้คำแสดงภาพ และการใช้คำแสดงอาการ การใช้ภาษาแปลทั้งหมดของฉุน สะท้อนให้เห็นความสามารถในเชิงภาษาและการเลือกสรรถ้อยคำภาษาที่สละสลวยงดงาม แต่ในการแปลอาจมีการจัดแบ่งวรรคตอนใหม่หรือกล่าวไม่ตรงกับฉบับภาษาอังกฤษมากนัก โดยมักจะเพิ่มเติมคำหรือขยายความประโยคให้ยาวขึ้น เพื่อมุ่งนำเสนอภาษาสื่อจินตภาพที่ชัดเจนลึกซึ้งให้กับผู้อ่าน

คำสำคัญ: สิทธารถะ, ฉุน ประภาวิวัฒน์

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาในนวนิยายเรื่องสิทธารถะ ฉบับภาษาไทย ของฉุน ประภาวิวัฒน์” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2559

Abstract

An Analytical Study of Siddharatha in Thai Version translated by Chun Prapawiwat indicated that the author presented the Buddhism philosophy and dharma through a delicate structure and a profound plot. The story was divided into two parts. The first part included 4 chapters comparable to the four greatest facts scriptures while the second part included 8 chapters comparable to the eight greatest paths scriptures. The findings from the language used in the translated version showed that Chun Prapawiwat, the translator, used the refined language and ancient words. Moreover, the reduplications and the synonymous compounds occurred in rhyme. In addition, the exquisite word choices, the subtle figurative language and the precise rhetorical devices used in the translation reflected the high capability of the translator. However, the translated version was moderately different from the original because the translator also rearranged the sentences and elaborated the phrases to illustrate clearer images to the audience.

Keywords: Siddharatha, Chon Prapawiwat

บทนำ

วรรณกรรมแปลเกิดขึ้นในสังคมไทยมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแปลวรรณกรรมจากโลกตะวันตก อันเนื่องมาจากวรรณกรรมตะวันตกมีเรื่องราวและกลวิธีการประพันธ์ที่แปลกใหม่น่าสนใจ ในช่วงปลายรัชกาลที่ 6 ถึงรัชกาลที่ 7 ปรากฏวรรณกรรมตะวันตกที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนาหรือวรรณกรรมที่ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นเค้าโครงเรื่อง วรรณกรรมแปลแนวนี้ เริ่มเข้าสู่ผู้อ่านไทยเรื่อยมา (สายทิพย์ นุกุณกิจ, 2537: 316) และที่ได้รับความนิยมอย่างมากในไทยขึ้นหนึ่ง คือ วรรณกรรมเรื่องสิทธิราตะ ผลงานประพันธ์ของแฮร์มัน เฮสเส (ค.ศ. 1877 - ค.ศ. 1962) นักประพันธ์ชาวเยอรมัน เจ้าของรางวัลโนเบล สาขาวรรณกรรม ปี ค.ศ. 1945 ซึ่งจัดเป็นประเภทนวนิยายแปลที่ได้รับการกล่าวขานอย่างยิ่ง เพราะเป็นนวนิยายที่มีได้มุ่งความบันเทิงเริงรมย์เป็นหลัก แต่กลับมุ่งถ่ายทอดแนวคิดเชิงปรัชญาอันลึกซึ้ง คมคาย ด้วยการชักลวิธีทางวรรณศิลป์ที่แยบยลเพื่อเรียบเรียงเรื่องราวจนเป็นผลงานอันล้ำค่ายิ่ง

ปรากฏสำนวนแปลภาษาไทยที่แพร่หลาย 3 สำนวน ได้แก่ สำนวนแปลของ คุณ ประภาวิวัฒน์ ซึ่งเป็นสำนวนแปลฉบับแรก สำนวนที่สอง ได้แก่ สำนวนแปลของ สดใส (สดใส ชันติ วรพงศ์) และสำนวนสุดท้าย ได้แก่ สำนวนแปลของ สีมิน โดยในสองสำนวนแรกคือ คุณ ประภาวิวัฒน์ กับ สดใส นั้น แปลจากฉบับภาษาอังกฤษที่ถ่ายทอดจากต้นฉบับดั้งเดิมในภาษาเยอรมันอีกทอดหนึ่ง ส่วนสำนวนสุดท้าย ของ สีมิน แปลโดยตรงจากต้นฉบับภาษาเยอรมัน

ในด้านผู้ประพันธ์ นวนิยายเรื่องนี้เป็นผลงานของนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับกันในวงวรรณกรรมระดับโลก และนวนิยายเรื่องสิทธิราตะยังได้ชื่อว่าเป็นวรรณกรรมที่สร้างชื่อเสียงที่สุดของแฮร์มัน เฮสเส (Rosner, 1971) อันเนื่องมาจากความเป็นผู้มีศิลปะในการประพันธ์และการจัดวางโครงเรื่องที่ลึกซึ้งนั่นเอง นอกจากนี้ในด้านของผู้แปล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณ ประภาวิวัฒน์ ซึ่งได้แปลนวนิยายเรื่อง สิทธิราตะเป็นสำนวนแปลแรกนั้น ถือเป็นนักแปลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในหมู่นักอ่านงานแปลของไทยเป็นอย่างมาก

ด้วยความน่าสนใจหลายประการดังกล่าวแล้วในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง สิทธิราตะของแฮร์มัน เฮสเส ซึ่งแปลโดยคุณ ประภาวิวัฒน์ ในด้านองค์ประกอบของนวนิยายเรื่องนี้ และการใช้ภาษาที่คุณ นำเสนอในงานแปล เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจวิเคราะห์งานแปล และเป็นแนวทางในการศึกษางานแปลอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์อย่างมากต่อวงวิชาการภาษาไทยและวรรณคดี เนื่องจากการนำวรรณกรรม

ระดับโลกเรื่องหนึ่งมาศึกษา ทำให้เห็นรูปแบบของงานวรรณกรรมที่มีการใช้วรรณศิลป์และใช้ความสามารถในเชิงภาษาและแทรกแนวคิดทางปรัชญาและศาสนาทั้งของผู้ประพันธ์และผู้แปลด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์องค์ประกอบทางวรรณกรรมและการใช้ภาษาในนวนิยายเรื่อง สิทธารถะ ฉบับภาษาไทยของจูน ประภาวิวัฒน์

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาเชิงวิเคราะห์ โดยข้อมูลที่ผู้วิจัยจะศึกษา คือ วรรณกรรมเรื่อง สิทธารถะ ฉบับแปลภาษาไทยของจูน ประภาวิวัฒน์ ซึ่งแปลจากฉบับภาษาอังกฤษของ ฮิลด้า รอนเนอร์ (Hilda Rosner) ที่ถ่ายทอดจากต้นฉบับดั้งเดิมในภาษาเยอรมันเรื่อง Siddhartha ประพันธ์โดย แฮร์มัน เฮสเส (Hermann Hesse) จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา แล้วนำเสนอผลในลักษณะการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

นวนิยายเรื่องสิทธารถะ ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญาและหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีการใช้กลวิธีการสร้างและจัดวางโครงเรื่องที่ลุ่มลึกและแยบคาย โดยองค์ประกอบของนวนิยายเรื่องสิทธารถะนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ในประเด็นการวางโครงเรื่อง การดำเนินเรื่องรวมถึงการเสนอแนวคิด ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบทางวรรณกรรมของนวนิยายเรื่องสิทธารถะ

ในการศึกษานวนิยายเรื่องสิทธารถะ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การวางโครงเรื่องและการดำเนินเรื่องของนวนิยาย พบว่าการจัดวางโครงเรื่องเป็นไปอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยแบ่งเป็น 2 ภาค ภาคแรกมี 4 บท และภาคหลังมี 8 บท ลักษณะการสร้างโครงเรื่องสอดคล้องกับหลักอริยสัจ 4 และอริยมรรค 8 ตามปรัชญาทางพุทธศาสนา เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ภาคแรก เปรียบได้กับหลักอริยสัจ 4 หรือ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ ในภาคแรกนี้ เฮสเสได้สร้างโครงเรื่องที่สอดคล้องและนำมาเปรียบเทียบกับหลักธรรมของอริยสัจ 4 อันประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และ มรรค และภาคแรกนี้ประกอบด้วยเนื้อหาที่แบ่งเป็น 4 บท ดังนี้

บทที่ 1 “บุตรพรหมณ์” เปรียบได้กับอริยสัจข้อที่ 1 คือ “ทุกข์” อันหมายถึง ความรู้สึกไม่สบายกายไม่สบายใจ ในบทนี้เป็นการเปิดเรื่องด้วยลักษณะที่ตรงกับพุทธปรัชญาว่า เมื่อมนุษย์มีปัญหาต่างๆ ก็เกิดความทุกข์บีบคั้นในจิตใจ ตัวละครเอก คือ สิทธารถะบุตรพรหมณ์ผู้เป็นความหวังของบิดามารดา ผู้ที่บิดาหวังจะได้เห็นบุตรเติบโตเป็นปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ เป็นนักบวช เป็นเจ้าชายในหมู่พรหมณ์ด้วยกัน ด้วยเหตุผลนี้ทำให้ความรู้สึกและพฤติกรรมของตัวละครกลับรู้สึกไม่พึงพอใจในตนเอง และไม่เห็นพ้องกับความคิดของบิดาของตน ทำให้เกิด “ทุกข์” ซึ่งตามทัศนะของพุทธปรัชญา หลักอริยสัจข้อแรก คือ “ทุกข์” นั่นคือ ปัญหาต่างๆ ของมนุษย์ ที่ทำให้เกิดความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ และความวิตกกังวล เป็นภาวะที่ติดอยู่ในการบีบคั้น กดดัน ทำให้ทุกข์ใจ ซึ่งเปรียบเสมือนโรคภัยของมนุษย์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2548: 155) จึงสามารถกล่าวได้ว่าเฮสเส เริ่มการนำเสนอโครงเรื่องด้วยวิธีการของอริยสัจ นั่นคือ แสดงทุกข์ของตัวละครสิทธารถะ โดยในขณะนั้น พุทธศาสนายก “ทุกข์” ขึ้นเป็นจุดแรกเริ่มต้นในการแสดงธรรม เฮสเสก็ได้นำเสนอ “บุตรพรหมณ์” ยกขึ้นเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่อง

บทที่ 2 “ติดตามกับสมณะ” เปรียบได้กับอริยสัจข้อที่ 2 คือ “สมุทัย” อันหมายถึง สาเหตุแห่งทุกข์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2548: 155) ในบทนี้ เฮสเสใช้วิธีการนำเสนอโครงเรื่องโดยให้ตัวละครสิทธารถะหาวิธีการลองผิดลองถูกขั้นต้น ค้นหาเหตุแห่งทุกข์ โดยออกบวชเป็นสมณะก่อน

เฮสเสสร้างโครงเรื่องในช่วงแรกด้วยการให้ตัวละครมีความขัดแย้งในความคิด ผลักดันให้ตัวละครดำเนินชีวิตและสร้างพฤติกรรมของ “ผู้แสวงหา” ต่อไป จากความ “ทุกข์” ที่ทำให้สิทธารถะจากบิดามารดาเพื่อแสวงหาความสุขสงบนิรันดร์นั้น ผลักดันให้สิทธารถะดำเนินชีวิตตามวิถีของสมณะในป่า เพื่อประสงค์จะหาสาเหตุแห่งทุกข์หรือ “สมุทัย” ที่แท้จริง สิทธารถะ พยายามค้นหาสาเหตุแห่งทุกข์ของตน แต่เมื่อยังไม่พบความจริงอย่างที่มุ่งหวัง สิทธารถะจึงเดินทางมุ่งแสวงหาแหล่งคำสอนใหม่จากสมเด็จพระสมณโคดม

บทที่ 3 “สมเด็จพระสมณโคดม” เปรียบได้กับอริยสังข์ข้อที่ 3 คือ “นิโรธ” อันหมายถึงความดับทุกข์ หรือ ภาวะหลุดพ้นจากปัญหา สงบ เป็นอิสระ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2548: 155) ในบทนี้ เฮสเส้นำเสนอโครงเรื่องมาถึงลักษณะของหลักอริยสังข์ข้อที่ 3 คือ นิโรธ โดยสัญลักษณ์ที่เฮสเสใช้แสดงความดับทุกข์และนิพพาน คือ การปรากฏองค์ของสมเด็จพระสมณโคดมนั่นเอง แม้การนำเสนอภาพของพระสมณโคดมจะให้ภาพลักษณ์ที่สวยงามและเปี่ยมด้วยศรัทธา แต่เฮสเสมิได้ให้สิทธิธารณะมีความเลื่อมใสในทันที สิทธิธารณะกลับเริ่มมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับพระพุทธองค์และคำสอนของพระองค์ไม่ว่าพระองค์จะทรงแสดงธรรม ทรงแจกแจง อริยสังข์ 4 และอริยมรรค 8 หรือแม้จะทรงยกอุทธานรณเฑาะบายประกอบเพียงใด เพราะสิทธิธารณะเห็นว่าการไปสู่การหลุดพ้นนั้นไม่มีหนทางสั่งสอนหรือถ่ายทอดประสบการณ์โดยตรงแก่กันและกันได้ จำเป็นต้องค้นหาด้วยตนเอง ดังนั้นสิทธิธารณะจึงมีความมุ่งหมายจะแสวงหาทางหลุดพ้นและต้องการประสบทางนั้นด้วยตนเอง

บทที่ 4 “การตื่นขึ้นจากการหลับไหล” เปรียบได้กับอริยสังข์ข้อที่ 4 คือ “มรรค” ซึ่งได้แก่ข้อปฏิบัติที่นำไปสู่ความดับทุกข์ หรือ ทางอันประเสริฐ อันเป็นทางสายกลาง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2548: 155) ในบทนี้สิทธิธารณะเดินทางจากพระโคตมพุทธเจ้า เพื่อออกหาทางแห่งการดับทุกข์ และค้นพบสุขด้วยตนเอง สิทธิธารณะได้พิจารณาใคร่ครวญเหตุการณ์ที่ผ่านมาและพบว่าชีวิตของตนเป็นมายาเป็นภาพลวงตา คือ ยังไม่ตื่น ยังไม่ได้สัมผัสทดลองประสบการณ์ต่างๆ ดังนั้นการตื่นของสิทธิธารณะจึงเป็นการแสดงตนว่าพร้อมต่อการแสวงหาประสบการณ์จริงด้วยตัวเอง

จากบทของ “การตื่นขึ้นจากการหลับไหล” แสดงให้เห็นว่า “มรรค” ในความหมายของ เฮสเสและของพุทธศาสนามีความตรงกัน กล่าวคือ “มรรค” เป็นทางดับทุกข์ หรือ หนทางที่นำไปสู่จุดมุ่งหมาย และหนทางของบทนี้ คือ การออกแสวงหาสังฆธรรมในวิวัตมนุษยด้วยตัวมนุษย์เอง ดังที่ตัวละครสิทธิธารณะได้ออกมาดำเนินชีวิตปฎิชนเยี่ยงคนธรรมดานั่นเอง

จะเห็นได้ว่า มรรค เป็นทางดับทุกข์ เปรียบเป็นยารักษาโรคอาการทุกข์ของมนุษย์ เฮสเสจึงนำเสนอโครงเรื่องด้วยการให้ตัวละครดำเนินเรื่องเป็นลำดับและมุ่งมาสู่เรื่องหลักทางสายกลาง คือ มรรค 8 โดยเริ่มต้นดำเนินโครงเรื่องจาก ทุกข์ ซึ่งเป็นดังโรค มาสู่ สมุทัย ซึ่งเป็นดังสมมุติฐานของโรค และตามมาด้วย นิโรธ คือ พบบิภิกขุหายจากโรค และจะหายจากโรคหรือทุกข์ได้นั้น สิทธิธารณะจะต้องทดลองยาทั้งหมด 8 ขนาน นั่นคือ “มรรค” ด้วยการลองลิ้มรสความขมหวานของยานั้นด้วยตัวสิทธิธารณะเอง จึงจะหายจากโรคได้

จากภาคแรกอันกล่าวถึงหลักในอริยสัจ 4 ถ่ายทอดเป็นพฤติกรรมของตัวละคร สิทธารถะมาสู่ภาคที่สอง อันเป็นทางสายกลาง คือ มัชฌิมาปฏิปทา ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ การดำเนินโครงเรื่องในภาคที่สองนี้เฮสเสได้วางโครงเรื่องไว้เป็น 8 บท เป็นขั้นเป็นตอนเช่นกัน ดังนี้

ภาคที่สอง เปรียบได้กับหลักอริยมรรค อันหมายถึง มรรคมีองค์ประกอบ 8 ประการ ในภาคนี้มีทั้งสิ้น 8 บท คือ

บทที่ 1 “กมลลา” เปรียบได้เป็น “สัมมาทิฐิ” คือ ความเห็นถูกเห็นชอบ

เริ่มต้นในบทใหม่นี้ เฮสเสให้สิทธารถะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ได้มีโอกาสเก็บเกี่ยวประสบการณ์ทางโลก ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เป็นโลกของ “สมราวาส” ได้สวมใส่เสื้อผ้าสวยงาม ประพรมร่างกายด้วยน้ำหอมเครื่องหอม ได้ใช้เงินและได้เรียนรู้เรื่องความรักและความใคร่กับ “กมลลา” หญิง คนรัก การเรียนรู้ของสิทธารถะในบทนี้ ทำให้เขามีปัญญาเห็นชอบ ซึ่งเป็นการแสดงมรรคข้อแรก คือ สัมมาทิฐิ กล่าวคือ สิทธารถะรู้สึกในการกระทำ รู้ว่าตนต้องการสิ่งใด เขาได้ทดลองใช้ชีวิตแบบปฤกษและหาข้อเปรียบเทียบกับชีวิตสมณะ ทำให้เขารู้ว่าการจะรู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งใดๆ นั้น ต้องมีประสบการณ์ด้วยตนเอง ไม่สามารถสอนหรือถ่ายทอดแก่กันได้

บทที่ 2 “ในหมู่ผู้คน” เปรียบได้กับ สัมมาสังกัปปะ คือ ความดำริชอบ

ในบทนี้ เฮสเสดำเนินเรื่องโดยสอดคล้องกับมรรคข้อ 2 คือ “สัมมาสังกัปปะ” หมายถึง ความดำริชอบ โดยให้สิทธารถะใช้ชีวิตทางโลกและได้มาประกอบอาชีพค้าขาย ได้เรียนรู้ชีวิตพ่อค้า ทำให้พบสังขารของบทบาทชีวิตพ่อค้า ความดำริชอบของสิทธารถะ คือ ดำริไม่ก่อทุกข์แก่ตนและคนอื่น ด้วยความเข้าใจชีวิตในเวลาต่อมาว่า ที่จริงพ่อค้าไม่ได้รับเงินจากคนอื่นเปล่าๆ เขาให้สินค้าเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนด้วย และด้วยความคิดดังกล่าวนี้ ทำให้เขาต้องการออกจากกามารมณ์ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส คิดที่จะไม่เบียดเบียนผู้อื่น โดยมองเห็นว่าแต่ละคนต่างก็แบกทุกข์ด้วยกัน ถ้าเราไม่เบียดเบียนกันแล้ว ก็เท่ากับไม่เพิ่มทุกข์ให้เขาแต่อย่างใด

บทที่ 3 “สังสารวัฏ” เปรียบได้กับ สัมมาวาจา คือ การเจรจาชอบ

ในบทนี้ เฮสเสต้องการแสดงความหมายของ “สังสารวัฏ” หรือ กงล้อแห่งชีวิต โดยมีสิทธารถะเป็นตัวละครนำเสนอย่างชัดเจน และเฮสเสนำเสนอหลักมรรคข้อที่ 3 คือ “สัมมาวาจา” โดยมีตัวละคร คือ “กมลลา” เป็นตัวแทนการนำเสนอหลักธรรมข้อนี้ กล่าวคือ ในด้านหลักสังสารวัฏ ที่หมายถึง การเวียนว่ายอยู่ในทุกข์ การที่มนุษย์ยังไม่หลุดพ้นจากกิเลสความทะยานอยากนั้นนำเสนอเชื่อมโยงในตอนที่สิทธารถะใช้ชีวิตสมณกุลาญาณในโลกียรส

ใช้ชีวิตสุขุ่ยสุข่ายอยู่ในวงจรรันไร้สาระ จนกระทั่งเริ่มล้มป่วยและแก่ตัวลง ทำให้เขาเริ่มเห็น
สัจธรรมของชีวิตและเป้าหมายวิถีของชาวโลก และเชื่อมโยงสู่หลักสัมมาวาจา ในตอนที่
“กมล” หญิงคนรักของสิทธารถะได้กล่าวสรรเสริญองค์สัมมาสัมพุทธเจ้า วาจาอันสุภาพ
อ่อนโยนที่กมลกล่าวนั้น ทำให้สิทธารถะตระหนักได้ว่าตนเองต้องออกแสวงหาชีวิตใหม่ที่
สุขสงบอีกครั้ง

บทที่ 4 “ณ ผังท่าซลาสินธุ์” เปรียบได้กับ สัมมากัมมันตะ คือ การกระทำชอบ

ในบทนี้สิทธารถะเดินทางออกจากเมืองสาวัตถีมาถึงแม่น้ำสายยาว แม่น้ำสายเดียวกับที่
สิทธารถะเคยนั่งแพให้คนถ่อข้ามฟากไปเมื่อสมัยเขายังเป็นหนุ่ม ทำให้เขาระลึกถึงอดีต
ระลึกถึงคนถ่อแพ และระลึกถึงพระพุทธรเจ้า แม่น้ำสะท้อนให้เห็นความเยือกเย็นและว่างเปล่า
ณ ริมฝั่งแม่น้ำสายนี้ สิทธารถะกลับรู้สึกดังอีกครั้งว่าตนจะมุ่งละเว้นกายทุจริตต่างๆ มีการ
กระทำอันชอบ หมายถึง การกระทำทางกายที่ถูกต้องและการไม่ได้เบียดเบียนผู้อื่นสัตว์อื่น
และที่สำคัญที่สุด คือ เขาได้พบกับพระภิกษุโควินทะ ซึ่งเป็นเพื่อนเก่าของเขาซึ่งทำให้เป็น
แรงหนุนนำสู่ “สัมมากัมมันตะ” คือ การกระทำชอบ ไม่เบียดเบียนใคร ไม่ประพฤติดิฉิประเวณี
ไม่ลักทรัพย์ มากยิ่งขึ้น

บทที่ 5 “ชายแฉวเรือจ้าง” เปรียบได้กับ สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพชอบ

ในบทนี้เสสเให้สิทธารถะเดินทางเก็บเกี่ยวสิ่งสมประสงค์เพื่อการหาทาง
หลุดพ้นจากวงเวียนแห่งความทุกข์ มาจนถึงทางพ้นทุกข์โดยให้สิทธารถะเรียนรู้ชีวิตผ่านการ
หาเลี้ยงชีพชอบของชายแฉวเรือจ้าง การได้ศึกษาชีวิตของชายแฉวเรือและการได้เรียนรู้
ธรรมชาติของแม่น้ำและธรรมชาติรอบตัวต่างๆ ทำให้สิทธารถะเห็นหลักมรรคองค์ที่ 5 คือ
“สัมมาอาชีวะ” อันหมายถึง การเลี้ยงชีพชอบ เลี้ยงชีพโดยไม่ก่อทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น
หมายถึง การแสวงหาปัจจัย 4 มาเลี้ยงตน ด้วยทางที่ชอบต่อศีลธรรม ขนบประเพณี
ไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม

บทที่ 6 “บุตรสิทธารถะ” เปรียบได้กับ สัมมาวายามะ คือ การพยายามชอบ

ในบทนี้กล่าวถึงสิทธารถะที่ได้ใช้หลักมรรคองค์ที่ 6 คือ สัมมาวายามะ หมายถึง
ความพยายาม นั่นก็คือ ความพยายามในการเลี้ยงดูและให้ความรักบุตรชายของตน
ซึ่งเกิดกับกมลากล่าวคือ สิทธารถะได้แสดงความพยายามชอบ หรือ สัมมาวายามะ ด้วยความ
อดทนอดกลั้น พยายามไม่ก่อทุกข์แก่ตนและลูก พยายามเข้าถึงจิตใจของลูกด้วยความรัก
และความอดทนอย่างที่สุด แม้ว่าลูกชายจะไม่รักเขาเยี่ยงบิดาก็ตาม

บทที่ 7 “โอม” เปรียบได้กับ สัมมาสติ คือ การระลึกชอบ

ในบทนี้เป็นบทที่ตัวละครสิทธิธาระแสดงความรู้สึกที่ขัดแย้งภายในจิตใจ เพราะต้องพบเจอกับปัญหาต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะเรื่องการเสียชีวิตของกมลลาและความดีรู้ของบุตรชาย แม้ว่าการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักของสิทธิธาระจะเป็นทุกข์หนัก แต่สิทธิธาระก็ต้องระงับด้วย “สัมมาสติ” ในบทนี้เฮสเสมีเป้าหมายให้เห็นถึงมรรคในข้อ 6 คือ สัมมาสติ การระลึกชอบ หมายถึง การมีจิตใจตื่นตัวเสมอ ไม่ประมาท ไม่เผอเรอ เอาใจจดจ่อ รู้ว่าคนกำลังทำอะไร พูดอะไร

บทที่ 8 “โควินทะ” เปรียบได้กับ สัมมาสมาธิ คือ การตั้งใจมั่นชอบ

ในบทนี้เป็นเรื่องราวที่สิทธิธาระเข้าใจชีวิต เข้าใจโลก ค้นหาชีวิตและสัจธรรมต่างๆ พบ ด้วยความสงบทางจิตใจ ในบทนี้ เฮสเสใช้ตัวละครที่มีใจสงบเช่นสิทธิธาระแสดงมรรคข้อสุดท้าย คือ สัมมาสมาธิ การตั้งใจมั่นชอบ กล่าวคือ สิทธิธาระได้ค้นพบว่าทางหลุดพ้นต่างๆ ไม่ใช่การจดจำคำสอน การพร่ำบ่นถึงนิพพาน และไม่ใช่ว่าการบวชเรียนเป็นสมณะแต่ก็ยังไม่หลุดพ้นใดๆ ดังเช่นโควินทะ หากแต่ทางแห่งการหลุดพ้น คือ ความสงบทางจิตใจ ซึ่งต้องดำเนินการตั้งใจแน่วแน่แสวงหาด้วยตนเอง จึงจะทำให้ตนเองหลุดพ้น และพบกับความสุขสงบสมบูรณ์ได้

จะเห็นได้ว่าการนำเสนอเรื่องราวทั้งสองภาคสอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักพุทธธรรม คือ อริยสัจ 4 และอริยมรรค 8 อย่างชัดเจน โดยหลักธรรมทั้งสองประการนี้ล้วนมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันและเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน แยกขาดจากกันไม่ได้ กล่าวคือ อริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ซึ่งในหลักมรรคนี้นักโยงมาเป็นอริยมรรค 8 ประการ คือ แนวปฏิบัติที่นำไปสู่หรือนำไปถึงความดับทุกข์ โดยเฮสเสได้นำเสนอหลักธรรมทุกหลักทุกข้อผ่านการดำเนินเรื่องของตัวละครได้อย่างสอดคล้องกลมกลืน กล่าวคือ อริยสัจ 4 นำเสนอโดยการแสดงพัฒนาการด้านความคิด ความเข้าใจ ความรู้ของตัวละครหลัก ส่วนอริยมรรค แสดงพัฒนาการความคิดและพฤติกรรมของตัวละคร แสดงให้เห็นถึงความพากเพียร การพัฒนาฝึกฝนตนเองของตัวละคร จนนำไปสู่ความเข้าใจชีวิตที่ลึกซึ้งและดีงาม

การใช้ภาษาในนวนิยายแปลเรื่อง สิทธารถะของฉุน ประภาวิวัฒน์

การศึกษาการใช้ภาษาในนวนิยายแปลเรื่องสิทธารถะ ในที่นี้ผู้วิจัยจะศึกษา
สำนวนแปลของฉุน ประภาวิวัฒน์ และได้มีการนำสำนวนแปลของสไตส์และฉบับแปลภาษา
อังกฤษมาเปรียบเทียบให้เห็นด้วย เพื่อที่จะแสดงให้เห็นกลวิธีการใช้ภาษาของฉุน ประภาวิวัฒน์
ได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาได้ต่อไปนี้

1. การใช้ภาษาสุภาพ

การใช้ภาษาสุภาพในการนำเสนองานแปลหรืองานเขียนต่างๆ นั้นช่วย
แสดงความละเอียดอ่อน และประณีตของผู้แปล นวนิยายแปลเรื่องสิทธารถะของฉุน
พบว่ามีการใช้ภาษาสุภาพไว้ตลอดเรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สำนวนฉุน

ระหว่างหมู่ไม้หนิลและอุทุมพร... (น. 3)

ฉบับภาษาอังกฤษ

In the shade of the willow wood and *the fig tree*... (p.3)

ในตัวอย่างนี้นายฉุนใช้คำว่า “อุทุมพร” ซึ่งมีความหมายว่า มะเดื่อชนิดหนึ่ง
มาแทนคำว่า the fig tree คำว่า “อุทุมพร” ที่นายฉุนเลือกถือเป็นคำที่มีความสละสลวย
งดงามและเป็นคำสุภาพซึ่งมีลักษณะเด่นไปทางคำที่ใช้ในงานเขียนร้อยกรอง

2. การใช้คำโบราณ

เปลื้อง ณ นคร (2542: 52) กล่าวถึง คำโบราณว่า เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า
โบราณศัพท์ ซึ่งเป็นคำเก่าใช้กันอยู่ในครั้งโบราณ มักเป็นคำที่ใช้กันอยู่ในเรื่องแต่ง
เป็นร้อยกรองมาถึงปัจจุบันคนสมัยใหม่ไม่ค่อยเข้าใจกัน อย่างไรก็ดี กวีสมัยใหม่ก็ยังนำ
คำพวกโบราณศัพท์มาใช้ คำโบราณที่ปรากฏในสำนวนแปลของฉุนมีตัวอย่างต่อไปนี้

สำนวนฉุน

ขณะที่ความรู้สึกต่างๆ เหล่านี้ผ่านวนไปมาอยู่ในดวงกลมของสิทธารถะนั้น
มีอะไรบางอย่างที่ทำให้เธอต้องยืนหยุดนิ่งทันที รวากับว่ามิ่งใหญ่ลดเลี้ยวมาขวางทาง
ไว้ แล้ว ในบัดเดียวใจนั่นเอง ปัญญาก็สว่างกระจ่างขึ้นแก่ตน เธอได้คิดว่า เธอผู้ซึ่ง
ตามความจริงนั้นมิใช่สภาพประหนึ่งผู้ซึ่งเพิ่งตื่นขึ้นจากการหลับใหล หรือมิฉะนั้นก็
เปรียบเสมือนทารกแรกเกิดมาสู่โลก จะต้องเริ่มต้นชีวิตใหม่ทั้งหมด...

(น. 81-82)

ฉบับภาษาอังกฤษ

But as these thoughts passed through Siddharatha's mind, he suddenly stood still, as if a smack lay in his path *Then suddenly this also* was clear to him: he who was fact like one who had awakened or was newly born,...

(p. 40)

จากตัวอย่างบทแปลของขุนช้างตัน พบการใช้คำว่า “บัดเดียวใจ” ซึ่งถือเป็นคำโบราณที่ไม่นิยมใช้มากนักในการเขียนร้อยแก้ว ผู้แปลใช้คำลักษณะนี้เพื่อสร้างรสของคำให้เกิดขึ้นแก่ผู้อ่าน

3. การซ้อนคำ

กลวิธีการซ้อนคำปรากฏในนวนิยายแปลเรื่องสิทธิธารณะของขุนมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งการซ้อนคำ คือ การนำคำหรือกลุ่มคำตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปมาเรียงต่อกัน โดยแต่ละหน่วยนั้นมีความสัมพันธ์กันในด้านความหมาย...เมื่อรวมหน่วยตามความสัมพันธ์ด้านความหมายแล้ว จะกลายเป็นคำคำเดียวกัน หรือกลุ่มคำเดียวกัน (ราตรี รัตนวราห, 2534: 22) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สำนวนขุน

ชายหนุ่มกราบทูลว่า “ประทานพระกรุณาเกิดพระเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงอย่าพิโรธข้าพระองค์เลย ความจริงนั้น ข้าพระพุทธเจ้าจะกราบทูลเพื่อคัดค้านต่อลัทธิต่อเถียงในเรื่องถ้อยคำก็หามิได้ เป็นการถูกต้องถ่องแท้แล้ว ที่ดำรัสว่าความเห็นนั้นมีความหมายน้อยเต็มที แต่ขอให้ข้าพระองค์กราบทูลอีกสักอย่างเกิดว่า ข้าพระพุทธเจ้ามิได้ระแวงสงสัยเลย แม้แต่น้อย ที่ทรงบรรจุแล้วซึ่งอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณของใต้ฝ่าพระบาท ใต้ฝ่าพระบาทได้ทรงถึงซึ่งที่หมายปลายทางอันสูงส่งลึกล้ำที่สุดที่พราหมณ์จารย์และบุตรพราหมณ์หลายร้อยหลายพันคนบากบั่นพยายามที่จะไปให้ถึง ใต้ฝ่าพระบาทได้บรรจุแล้วซึ่งที่หมายปลายทางดังว่านั่นด้วยการทรงสอดส่ายแสวงหาและทรงค้นพบขึ้นเอง...

(น. 67-68)

ฉบับภาษาอังกฤษ

"Do not be angry with me, O Illustrious One," said the young man
"I have not spoken to you thus to quarrel with you about words, you are right
when you say that opinions mean little, but may I say one thing more, I did not
doubt you for one moment. Not for one moment did I doubt that you were the
Buddha that you have reached the highest goal which so many thousands of
Brahmins and Brahmins sons are striving to reach. You have done so by your
own seeking in your own way. ...

(p. 7)

จากตัวอย่างบทแปลของจุนข้างต้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีการซ้อนคำ
หลายจุด เช่น จุนใช้ "คัดค้านต่อล้อต่อเถียง" แทน quarrel ใช้ "ถูกต้องถ่องแท้"
แทน right ใช้ "ระวางสงสัย" แทน doubt ใช้ "สูงส่งลึกล้ำ" แทน highest ใช้ "ที่หมาย
ปลายทาง" แทน goal ใช้ "หลายร้อยหลายพัน" แทน many thousands ใช้ "บากบั่น
พยายาม" แทน striving และใช้ "สอดส่ายแสวงหา" แทน seeking จุนมักเลือกใช้คำ
ที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกันมาวางซ้อนกันหลายๆ คำ จนเป็นแบบฉบับ
เฉพาะตัวที่น่าสนใจ ซึ่งบางครั้งคำที่ใช้ในงานแปลนั้น ก็เกิดจากการเพิ่มเติมหรือ
ขยายความขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดความสละสลวยของภาษาที่น่าเสนอ

4. การซ้ำคำ

การซ้ำคำเป็นกลวิธีการใช้ภาษาที่มีจุดประสงค์เพื่อนำสิ่งที่กล่าวถึง
เป็นพิเศษ หรือเพื่อนำหนักของคำให้หนักแน่นขึ้น หรือคลายนำหนักให้เบาลง
ถือว่าเป็นกลวิธีการสรรภาษาให้เกิดความสละสลวยและสื่อความได้เด่นชัด เน้นอารมณ์
ของผู้แต่งเพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้ายตาม ในนวนิยายแปลเรื่องสิทธิการละของจุน
มีการซ้ำคำอยู่มากมาย ตัวอย่างเช่น

สำนวนจุน

สิ่งที่สิทธิการละปรารถนาเป็นนักเป็นหนาเวลานี้ คือ ลืมอะไรๆ เสียอย่าง
สิ้นเชิง ต้องการได้พักผ่อนอย่างแท้จริง แล้วก็อยากลืนนีพิพลไปเสีย อยากจะให้
สายฟ้าฟาดลงสาตลงมาตรงตัว อยากจะทำให้เสียสิ่งหมักกิดกินตน อยากจะ

ได้เหล้าได้ยาพิษที่จะทำให้ลืมเลือนจำอะไรไม่ได้ แล้วก็ทำให้หลับไหลไป
อย่างไม่มีวันตื่นขึ้นมาอีกต่อไป...

(น. 179)

ฉบับภาษาอังกฤษ

He wished passionately for oblivion, to be at rest, to be dead. If only
a flash of lightning would strike him! If only a tiger would come and eat
him! If there were only some wine, some poison, that would give him
oblivion, that would make him forget, that would make him sleep and
never awaken! ...

(p. 85)

จากตัวอย่างพบว่าฉันใช้การซ้ำคำ “อยาก” เพื่อเน้นย้ำความต้องการของ
สิทธารถะ การซ้ำช่วยแสดงน้ำหนักของอารมณ์ตัวละครว่าเจ็บซ้ำ ซมขึ้นเพียงใด
การสรรคำมาซ้ำกันจะช่วยสื่ออารมณ์ ความรู้สึกชัดเจน ลึกซึ้ง

5. การใช้คำที่มีจังหวะและสัมผัสคล้องจอง

การใช้คำที่มีจังหวะและสัมผัสคล้องจองเป็นกลวิธีทางภาษาเพื่อสร้าง
ความงดงามทางวรรณศิลป์ การสัมผัสคล้องจองนี้อาจมีทั้งสัมผัสอักษร คือ ใช้อักษร
เดียวกันหรือ สัมผัสสระ คือ ใช้สระเดียวกัน เสียงสัมผัสเหล่านี้ทำให้เกิดเสียงคล้องจอง
เป็นเสียงดนตรี ภาษาที่ปรากฏมีลีลาจังหวะที่งดงาม ช่วยให้เกิดเสียงเสนาะและให้
ความรู้สึกในด้านความหมาย (กุหลาบ มลลิกะมาส, 2547: 163) ในนวนิยายแปลเรื่อง
สิทธารถะของฉุนมีการใช้คำที่มีจังหวะและสัมผัสคล้องจองอยู่มากมาย ซึ่งมีลักษณะ
ที่ปรากฏชัด คือ

5.1 การนำคำที่มีเสียงสัมผัสพยัญชนะหรือสระเสียงเดียวกันมาวางเรียง
ติดกัน ดังตัวอย่าง

สำนวนฉุน

สิ่งที่สิทธิธรรมาธิปรารถนาเป็นนักเป็นหนาเวลานี้ คือ ส้มอะไรๆ เสียอย่างสิ้นเชิง ต้องการได้พักผ่อนอย่างแท้จริงแล้วก็อยากสิ้นชีพลงไปเสีย อยากจะให้สายฟ้าผ่าคสาดลงมา ตรงตัว อยากจะทำให้เสื้อสีชมพูกัดกินตน อยากจะได้เหล่าได้ยาพิษที่จะทำให้ลิ้มเลือนจำอะไรไม่ได้แล้วก็ทำให้หลับไหลไปอย่างไม่มีวันตื่นขึ้นมาอีกต่อไป...

(น. 179-180)

ฉบับภาษาอังกฤษ

He wished passionately for oblivion, to be at rest, to be dead. *If only a flash of lightning would strike him! If only a tiger would come and eat him!* If there were only some wine, some poison, that would give him oblivion, that would make him forget, that would make him sleep and never awaken! ...

(p. 85)

ฉุนสร้างการสัมผัสคล้องจองเสียง /ฟ/, /ต/, /ส/, /ก/, /ล/, /ม/ เป็นคู่คำ ซึ่งปรากฏในข้อความย่อหน้าเดียวกันได้อย่างลงตัว ทำให้เห็นได้ว่า กลวิธีการสรรคำสัมผัสทั้งๆ ที่อยู่ในรูปของงานเขียนร้อยแก้ว และเป็นการแปลจากเนื้อหาอื่น ฉุนยังสามารถใช้คำได้อย่างมีศิลปะเหมาะกับวัฒนธรรมของสังคมไทย

สำนวนฉุน

...บริวารของหล่อนทั้งชายและหญิงจ้องมองดูเธอตรงปากทางเข้าหมู่บ้าน ด้วยท่วงท่าสายตาที่ค่อนข้างแปลก มองดูอย่างหยามเหยียดเกลียดชัง มองดูอย่างระแวงสงสัยไม่ไว้วางใจและเหลือบช้าเลื่องดูราวกับจะจับไล่ใส่สังขะนั้น

(น. 104)

ฉบับภาษาอังกฤษ

... and maid had looked at him at the entrance so scornfully, so distrustfully, so dismissing in their glance.

(p. 52)

จนนำเสียงสระ/เอีย/ มาสัมผัสกันในรูปของคำซ้อนสี่พยางค์ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นอย่างหนึ่งที่ปรากฏในงานแปลนี้ ผู้วิจัยพบว่าการปรากฏของการสัมผัสเสียงสระในคำซ้อนสี่พยางค์ที่มีพยางค์ที่ 2 และ 3 สัมผัสสระเสียงเดียวกันเป็นความถี่ค่อนข้างมาก

5.2 การนำคำที่มีเสียงสัมผัสพยัญชนะหรือสระเสียงเดียวกันมาวางเรียงใกล้กัน ดังตัวอย่าง

สำนวนขุน

สิ่งที่สิทธิธารณะปรารถนาเป็นนักเป็นหนุเวลานี้ คือ สัมผัสอะไร?
เสียอย่างสิ้นเชิง ต้องการได้พักผ่อนอย่างแท้จริงแล้วก็อยากสิ้นชีพลงไปเสีย
 อยากจะให้สวายุฟ้าพาดสาดลงมาตรงตัว อยากจะทำให้เสียสิ่งที่มีมากัดกินตน
 (น. 179-180)

ฉบับภาษาอังกฤษ

He wished passionately for oblivion, to be at rest, to be dead. If only a flash of lightning would strike him! If only a tiger would come and eat him! ...
 (p. 85)

จากตัวอย่างข้างต้น จะสังเกตเห็นได้ว่าขุนใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะเสียงเดียวกันวางเรียงใกล้กัน โดยเป็นสัมผัสระหว่างคำที่มีคำอื่นมาคั่น และอยู่คนละประโยคกัน ลักษณะการสัมผัสดังกล่าวทำให้บทแปลน่าสนใจมากยิ่งขึ้นเนื่องจากผลของการสัมผัสคล้องจองจะสร้างความเพลิดเพลินให้เกิดขึ้นกับผู้อ่านเป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าขุนใช้กลวิธีการสรรคำ โดยการใช้คำที่มีจังหวะและสัมผัสคล้องจองอยู่ตลอดเรื่อง อันถือได้ว่าประเด็นนี้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของขุน ที่หาได้ยากจากนักแปลท่านอื่น ขุน ใช้ทั้งการสัมผัสพยัญชนะ สัมผัสสระ ทั้งสัมผัสใน สัมผัสนอก ด้วยลีลาที่น่าสนใจ แสดงให้เห็นว่าขุนเป็นผู้ที่มีทักษะในการใช้ภาษาและมีศิลปะในการประพันธ์งานวรรณกรรมเป็นอย่างดี

6. การใช้คำแสดงภาพ

คำแสดงภาพเป็นคำที่บอกความหมายและทำให้เห็นภาพในลักษณะต่างๆ ดังที่ ณะบ โปษกฤษณ์ (2544: 58) กล่าวว่า การใช้คำแสดงภาพหรือคำแสดงลักษณะ (Picture Word) คือ การใช้คำที่กล่าวแล้วเห็นภาพ ได้แก่ คำนามและคำแสดงลักษณะต่างๆ เช่น นางงาม สามเหลี่ยม สีแดง ฯลฯ คำแสดงภาพเป็นคำบรรยายอิริยาบถให้เกิดเป็นภาพขึ้นอย่างแจ่มชัด เหมือนกับผู้อ่านเห็นภาพนั้นจริงๆ และเกิดความรู้สึกเห็นจริงเห็นดังตามผู้แต่งไปด้วย ซึ่งคำลักษณะนี้ปรากฏในนวนิยายแปลเรื่องสิทธิธรรมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สำนวนจุน

สิทธิธรรมายืนอย่างสงบ ท่ามกลางแสงตะวันอันร้อนแรง รู้สึกสับสนและกระหายน้ำจนคอแห้งผาก แต่เธอก็คงผินยืนอยู่เช่นนั้นจนปราศจากความรู้สึกไม่กระหายหิวอีกต่อไป เธอยืนสงบ ไม่มีความกระวนกระวายกลางสายฝน ซึ่งน้ำฝนนั้นลมหไลจากมุ่นผมที่ชุ่มโชกลงมาตกต้องบนไหล่ที่ลั่นสะท้านเพราะความหนาว...

(น.26)

ฉบับภาษาอังกฤษ

Silently Siddhartha stood in the fierce sun's rays. Filled with pain and thirst, And stood until he no longer felt pain and thirst. Silently he stood in the rain, water dripping from his hair on to his freezing shoulders, on to his freezing hips and legs.

(p.14)

จากตัวอย่างบทแปลของจุน จะพบว่าจุนใช้คำต่างมาแสดงภาพ จาก บรรยายากศ และอารมณ์ของตัวละครได้อย่างเห็นภาพ เนื่องจากการนำคำขยาย เช่น “อันร้อนแรง” มาขยายภาพแสงอาทิตย์ และใช้คำว่า “ตะวัน” มาแทนคำว่าพระอาทิตย์ ทำให้เกิดอรรถรส และความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น จุนใช้ “ท่ามกลางแสงตะวันอันร้อนแรง” อันมาจากวลี ว่า “...in the fierce sun's rays...” และตรงคำอื่นๆที่จุนนำเสนอก็ล้วนแสดงภาพให้เกิดแก่ผู้อ่านได้ดี ผู้อ่านจะนึกเห็นเหตุการณ์ไปพร้อมกันขณะที่อ่าน

เช่น “รู้สึกสับสนและกระหายน้ำจนคอแห้งผาก...” “น้ำฝนไหลจากมุ่นผมที่ชุ่มโชกลงมามากดองบนไหล่ที่สั่นสะท้านเพราะความหนาว...” เป็นต้น ซึ่งอาจสังเกตลักษณะการใช้คำแล้วพบว่าคำแสดงภาพที่เกิดขึ้นมาจากการขยายความด้วยคำซ้อนและการเล่นจังหวะ เล่นสัมผัสทั้งพยัญชนะและสระ

7. การใช้คำที่แสดงอาการ

คำแสดงอาการ (Action Word) จัดอยู่ในกลุ่มของ คำรูปธรรม (Concrete) ซึ่งคำแสดงอาการ หมายถึง คำแสดงอาการให้เห็นความเคลื่อนไหว ได้แก่ คำกริยา และคำวิเศษณ์บอกอาการ เช่น เดิน วิ่ง เร็ว ช้า ฯลฯ (ผะอบ โปษกฤษณ์, 2544: 58) ดังตัวอย่างปรากฏในนวนิยายแปลเรื่องสิทธิธารณะ ดังนี้

สำนวนฉุน

...เธอยังดำรงรักษาสีงเหล่านี้อยู่ได้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนอย่างอื่นๆ นั้นได้ละลายกลายเป็นเถ้าเป็นธุลีไปหมด ทั้งนี้ก็ไม่ได้แตกต่างอะไรกับเครื่องมือของช่างปั้นหม้อเมื่อปั้นให้หมุนขึ้นแล้ว จะหมุนจีไปได้พักหนึ่ง แล้วก็จะอ่อนกำลังช้าลงๆ ในที่สุดก็จะหยุด...

(น. 155)

ฉบับภาษาอังกฤษ

Many of these ha had retained ; other were submerged and covered with dust. Just as the potter's wheel, wheel, *once set in motion*, still turns for a long time and then only very slowly and stops, ...

(p. 76)

จากตัวอย่างมีการใช้คำว่า “หมุนจี” ซึ่ง “จี” เป็นคำที่แสดงอาการเคลื่อนไหวที่รวดเร็วของวัตถุ คำลักษณะนี้ผู้อ่านจะรับรู้ และจินตนาการเกิดเป็นภาพในจิตได้ชัดเจน คำบอกอาการเคลื่อนไหวนั้นส่วนใหญ่มักเป็นลักษณะคำเลียนเสียงธรรมชาติ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษานวนิยายเรื่องสิทธารถะ ฉบับแปลของจุน ประภาวิวัฒน์ ทำให้ผู้วิจัยพบว่าองค์ประกอบของนวนิยายเรื่องสิทธารถะ มีลักษณะการจัดวางโครงเรื่องเป็นไปอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยแบ่งเป็น 2 ภาค ภาคแรกมี 4 บท และภาคหลังมี 8 บท และจากการจัดวางโครงเรื่องด้วยการเขียนดำเนินเรื่องแบ่งเป็นบทๆ ของเฮสเส่ โดยใช้หลักอริยสัจและอริยมรรคเป็นกลวิธีของการวางโครงเรื่องด้วยความละเอียดและลุ่มลึกทางปัญญา แสดงให้เห็นพัฒนาการทางความคิดและพฤติกรรมของตัวละครอันสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ อริยสัจ 4 และอริยมรรค 8 อย่างกลมกลืน และในด้านการใช้ภาษาในการแปลนวนิยายเรื่องสิทธารถะ ของจุน ประภาวิวัฒน์ มีลักษณะของการใช้ภาษาสุภาพที่ถือเป็นการสะท้อนกลวิธีการเขียนและการสรรคำของจุนว่าเป็นผู้มีความประณีตบรรจงและเป็นทางการ และมีการใช้คำโบราณ แสดงความสามารถของการเลือกสรรภาษาและแสดงภูมิรู้ในเชิงภาษา อีกทั้งยังมีการซ่อนคำพบว่าจุนใช้การซ่อนคำเป็นจำนวนมากจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นกลวิธีเด่นของจุน ซึ่งการซ่อนคำที่พบเป็นการนำคำหรือกลุ่มคำตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปมาเรียงต่อกัน โดยแต่ละหน่วยนั้นมีความสัมพันธ์กันในด้านความหมาย กลายเป็นคำคำเดียวกันหรือกลุ่มคำเดียวกัน ซึ่งการซ่อนคำนี้ช่วยขยายความให้ชัดเจนและเกิดความสละสลวย และมีการซ้ำคำ ซึ่งเป็นกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อเน้นย้ำสิ่งที่กล่าวถึงเป็นพิเศษหรือเพื่อเน้นน้ำหนักของคำให้นหนักแน่นขึ้น ถือว่าเป็นกลวิธีการสรรภาษาให้เกิดความสละสลวยและสื่อความได้เด่นชัด และมีการใช้คำที่มีจังหวะและสัมผัสคล้องจอง โดยพบว่าจุนนำคำที่มีเสียงสัมผัสพยัญชนะหรือสระเสียงเดียวกันมาวางเรียงติดกันได้อย่างสละสลวย และยังใช้วิธีการนำคำที่มีเสียงสัมผัสพยัญชนะหรือสระเสียงเดียวกันมาวางเรียงใกล้เคียง ซึ่งการใช้คำที่มีจังหวะและสัมผัสคล้องจองนี้ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของจุน อันแสดงให้เห็นว่าจุนเป็นผู้ที่มีทักษะในการใช้ภาษาและมีศิลปะในการประพันธ์เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังจุนยังใช้คำแสดงภาพและคำแสดงอาการที่เกิดมาจากการขยายความด้วยคำซ้อนเพื่อช่วยสื่อจินตภาพให้ปรากฏแก่ผู้อ่านอย่างชัดเจนลึกซึ้ง ซึ่งจากที่ผู้วิจัยศึกษาลำนวนแปลของจุนนั้น พบว่าจุนมักมีการจัดแบ่งวรรคตอนใหม่ หรือกล่าวไม่ตรงกับฉบับภาษาอังกฤษมากนัก โดยมักจะเพิ่มเติมคำหรือขยายความประโยคให้ยาวขึ้น อาจเพราะต้องการสื่อความเรื่องราว และมุ่งขยายรายละเอียดต่างๆ ให้คลี่คลายแจ่มชัดยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2547). **ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉุน ประภาวิวัฒน์. (2514). **สิทธิธาระ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. พระนคร: แพร่พิทยา.
- เซวง จันทระเขตต์. (2538). **การแปลเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2525). **ศิลปะการเขียน**. กรุงเทพฯ: วิชาการ.
- เปลื้อง ณ นคร. (2542). **ศิลปะแห่งการประพันธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ผะอบ โปษะกฤษณะ. (2544). **ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- พรณี บุตรบำรุง. (2532). **พุทธปรัชญาในนวนิยายของเฮอ์มาน เฮสเส**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ. ปยุตโต). (2548). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- ราตรี ธันวารชร. (2534). **การศึกษาการซ้อนคำในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุขฎิ บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2537). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Rosner Hilda. (1957). **Siddhartha**. NewYork: Paperback.